

Inhoud

Afscheid Hans Nieuwenhuis	3
Financiële crisis noopt tot nadenken over pensioenstelsel	5
80 jaar Res Publica, 80 jaar staats- en bestuursrecht	5
Rapport Evaluatie Grondwet	6
Global Principles of International Insolvency Law	6
Rapport Recht op Ontwikkeling	7
Dalrymple in Leiden	7
Prijzen	8
Promotie Jan Wouter Alt	9
Benoemingen	10
Foto impressie Leiden Revisited	11
Publicaties, agenda	12

Leiden Law Magazine

Nieuwsbrief Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit Leiden

'Al fietsend komt het licht'

Afscheid prof.mr. Hans Nieuwenhuis

Hans Nieuwenhuis heeft na ruim dertig jaar afscheid genomen als hoogleraar Burgerlijk Recht. Vanaf zijn promotie in 1979 op de 'Drie beginselen van contractenrecht' is hij met enkele tussenpozen in Tilburg, Groningen en bij de Hoge Raad, in Leiden werkzaam geweest. Naast het contractenrecht, heeft hij zich toegelegd op het aansprakelijkheidsrecht en de onrechtmatige daad. Na 1 oktober verandert er overigens niet zo heel veel in het dagelijkse leven van Nieuwenhuis: hij blijft – zij het onbezoldigd – voltijd boeken schrijven en onderwijs geven. Ook zijn kamer in het Kamerlingh Onnes Gebouw behoudt hij voorlopig. Bestuurstaken en het begeleiden van promovendi zullen wel minder worden.

Op 25 juni werd uw laatste bundel 'Brief aan een jonge academisch gevormde vrouw' gelanceerd. Ik beschouw mij als zodanig en vraag me af: wat wilt u mij laten weten?

Laat ik beginnen met de opmerking dat de titel duidt op een brief die ik heb geschreven aan één academisch gevormde vrouw, en dat ik daarmee niet alle academisch gevormde vrouwen wil aanspreken. Die ene brief ging over de vraag wat het burgerlijk recht eigenlijk is en hoe een academisch tentamen eruit

zou moeten zien. Daar slaat de titel op. Ik heb eigenlijk niet een bepaalde boodschap die ik wil overbrengen; ik heb verschillende artikelen gebundeld. De rode draad is dat het gaat om opiniërende korte stukken, die niet voldoen aan de huidige maatstaven voor wetenschappelijk onderzoek omdat er geen volledige bronvermelding bij staat en de stand van het debat niet wordt weergegeven. Dit wordt naar ik hoop wel gecompenseerd door prikkelende meningen over het recht,

geleerdheid en hoe het vroeger ging. Ik heb voor stukken gekozen die nog actueel zijn zonder dat ze geheel herschreven hoeven te worden. Ook het artikel uit 1984 over de vrolijke wetenschap geldt nog steeds: het is nog steeds vrolijk.

Is er sinds die jaren dan helemaal niets veranderd?

Ik merk wel tot mijn blijdschap dat de afgelopen tijd weer meer begrip bestaat voor het beoefenen van het recht op een klassiek-traditionele wijze. Zo ben ik uitgenodigd voor deelname aan een congres volgend jaar, waar ik een pleidooi zal houden voor het klassieke, ambachtelijke juridische onderzoek, terwijl een Britse onderzoeker zal pleiten voor de meer multidisciplinaire aanpak. In de waardering voor verschillende methoden bestaan golfbewegingen, en dat is maar goed ook. Soms moet je de vraag stellen of het beta-model voor publiceren misschien iets is voor het recht. Maar je kan naar mijn mening geen eensluidend antwoord geven: je kunt nu eenmaal niet alle rechtsgebieden over één kam scheren. Individuele onderzoekers moeten voor zichzelf kunnen beslissen of ze samen met iemand anders een artikel willen schrijven, of juist niet. Van beide soorten bestaan heel geslaagde voorbeelden.

Universiteit Leiden

Ik ben zelf een solist; ik heb nog nooit een artikel met iemand samen geschreven. Mijn adagium luidt: *ambulando solvitur*, en dat betekent wat vrij, maar niet onjuist, vertaald: al fietsend komt het licht. Ik neem studenten dan ook regelmatig mee op de fiets het veld in. Naar mijn heilige overtuiging heb ik nog nooit iets bedacht achter mijn bureau. Ik heb natuurlijk wel veel contact met andere onderzoekers, want juist in de botsing met anderen doe je ideeën op. We spreken elkaar hier tijdens de lunch dagelijks. Maar ik wil mijn wat eigenaardige schrijfstijl niet aan iemand anders opdringen, dus samen schrijven, nee, dat doe ik niet.

Het Nederlandse civiele recht ondervindt allerlei invloeden van buiten, Europa voorop. U heeft over multiculturaliteit in het recht ooit een pre-advies geschreven. In hoeverre dient een Nederlandse rechter in de toepassing van het recht rekening te houden met 'vreemde culturen'?

Inderdaad worden wetten als de Mudawwana – het Marokkaanse familierecht – of het Iraakse echtscheidingsrecht geraadpleegd door de Nederlandse rechter, maar toepassing stuit vaak af op de harde eis van de openbare orde en goede zeden. Neem het voorbeeld van 'verstoting' als manier om van je echtgenote te scheiden. In het geval van twee Marokkaanse echtgenoten die nog verbonden zijn met Marokko zou de Nederlandse rechter in beginsel de 'talaac' moeten erkennen. Toch loopt dat waarschijnlijk stuk op de openbare orde en goede zeden, en wel omdat zelfs in de meest moderne versie van het Marokkaanse recht inzake verstoting, nog steeds verschil bestaat tussen de rol van man en vrouw. Dat maakt het in strijd met een van de beginselen van onze openbare rechtsorde. Als rechter dien je overigens wel rekening te houden met – in die zin – vreemde culturen. In mijn preadvies voor de Nederlandse vereniging voor juristen beschrijf ik het volgende voorbeeld. Een Marokkaanse man wil van zijn Marokkaanse vrouw scheiden omdat hij inmiddels een tweede vrouw heeft. Hij beroept zich op duurzame ontwrichting. Daar is zijn – eerste – vrouw het echter niet mee eens: ze heeft geen probleem met het tweede huwelijk van haar man. Dit geeft mooi aan voor wat voor soort afweging de Nederlandse rechter wordt geplaatst. Ik zou aanraden: hou het praktisch, want ga je naar de wortels van alle verschillen dan komt je er nooit uit. Dit betreft de toepassing van het

'Wat het contact met juristen uit andere landen echt interessant maakt is het verlies van vanzelfsprekendheid'

recht; in de wetenschappelijke literatuur kun je juist wel diepgravend onderscheid maken naar cultuur.

Wat is eigenlijk het wezenlijke verschil tussen het civiele recht en het strafrecht, het gaat toch steeds om onrechtmatigheid en schuldtoedeling?

Tja, ik ben over het algemeen vooral geïnteresseerd in vragen van goed en kwaad, en wat minder in het hinkelspel van de technische vragen als 'kan een houder bezit overdragen?'. Veel maatschappelijke problemen hebben een civiele kant en een strafrechtelijke kant, en het kan heel verhelderend zijn om die met elkaar te vergelijken en te confronteren. Neem de vrijheid van meningsuiting; het geval waarin iemand een poster had opgehangen met de tekst 'Stop het gezwel dat Islam heet'. Wat de strafrechtelijke kant betreft heeft de Hoge Raad geoordeeld dat deze handeling niet onder artikel 137c WvSr valt – het zich opzettelijk beledigend uitlaten over een groep mensen. In het burgerlijk recht, de vordering uit onrechtmatige daad, had dit anders kunnen uitpakken. Dat komt omdat het *lex certa* beginsel (in het strafrecht: 'geen straf zonder voorafgaande wettelijke strafbepaling') in het burgerlijk recht minder rigide eisen stelt. De civielrechtelijke norm 'hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt' biedt meer speelruimte. Je kunt een daad makkelijker onrechtmatig verklaren, dan strafbaar.

Wat is voor u de belangrijkste link tussen recht en literatuur?

Door het recht te verbinden met de grote verhalen van de literaire traditie zijn we beter in staat ons situaties te verbeelden. Juristen moeten heel vaak over zaken beslissen waar ze zelf geen ervaring mee hebben. Stel je voor dat je als man moet beslissen over de vraag wat het voor een vrouw betekent om de laatste mogelijkheid te verliezen om nog een kind van zichzelf te krijgen en niet te zijn aangewezen op adoptie. Lees de Griekse tragedies: Oresteia, Antigone en Medea, nooit gebeurd, altijd waar.

Dit gezegd zijnde: is het mogelijk om iets te begrijpen van het recht van andere culturen, zoals Rusland, China of Indonesië, zonder grondige kennis van hun literaire traditie?

Dat denk ik toch wel, maar wat het contact met juristen uit andere landen echt interessant maakt is het verlies van vanzelfsprekendheid. Je bent toch geneigd om te denken dat dingen zijn zoals ze zijn, totdat iemand uit bijvoorbeeld de VS of Tadjikistan daar vraagtekens bij zet. Dat zet je aan het denken. En dat is precies wat een universiteit onderscheidt van een hbo: je moet je altijd blijven afvragen wat de alternatieven zijn. Kan het ook anders?

Licht dat eens verder toe.

Zonder dat het een beter is dan het ander bestaat er een duidelijk verschil in karakter tussen hbo en universiteit: bij de eerste gaat het om de praktijk, het doen, en bij de tweede gaat het steeds om die vraag: kan het anders? Beide instellingen hebben hun eigen even waardevolle kerndoelen, die ze ook moeten behouden en cultiveren. Ik ben overigens wel voor het 'stapelen' van diploma's, waarbij iemand via de mavo, de havo en het hbo uiteindelijk bij een universiteit terecht komt. Maar ik zou nooit inzetten op programma's die erop gericht zijn dat met minimale inspanning een hbo-diploma kan worden ingeruild voor een academische bul. Dat berust op een verkeerd idee over de eigen waarde van de beide opleidingen.

'Een heldere probleemstelling als startblok van het proefschrift is een garantie voor de onbenulligheid van het resultaat'. Verklaar u nader.

Met 'startblok' bedoel ik een moment in de tijd. Als je een promotieonderzoek moet beginnen met het formuleren van de probleemstelling, is dat de garantie voor de onbenulligheid van het resultaat. De probleemstelling verandert immers voortdurend tijdens het onderzoek, zij moet steeds worden aangepast. In het uiteindelijke boek staat de probleemstelling natuurlijk wel voorin, maar wordt als laatste ingetikt.

Hans Nieuwenhuis: monograaf of wereldbestormer?

Ik zit er precies tussenin, en zou mezelf essayist noemen. Daar bedoel ik mee dat ik graag stukken schrijf met een min of meer gedurfde, prikkelende stelling zonder een compleet overzicht te geven van alles wat in het verleden reeds over dit onderwerp is geschreven. ■

Door: Laura Lancée

Een vrolijk wetenschappelijk ‘non-afcheid’ van Hans Nieuwenhuis

In een tot de laatste zitplaats gevuld en verhit Groot Auditorium, sprak prof. mr. Hans Nieuwenhuis op vrijdag 9 oktober zijn afscheidsrede uit als hoogleraar Burgerlijk recht.

Op geheel eigen wijze nam Nieuwenhuis zijn gehoor mee op een tocht door het contractenrecht. Een rechtsgebied dat, aldus Nieuwenhuis, geregeerd wordt door drie ‘eigenaardigheden van de geest’: frateralisme, paternalisme en egoïsme. Aan de hand van eigentijdse voorbeelden, zoals de effectenlease-zaken, besprak hij bijvoorbeeld de aard van de zorgplicht van banken. Hoe ver moet een bank gaan in haar waarschuwingen bij de verkoop van haar soms ondoorzichtige beleggingsproducten aan consumenten? Dient zij, op paternalistische wijze, de aankoop van dergelijke producten door minder gefortuneerden ernstig af te raden, of zelfs te weigeren? Of is het voldoende wanneer zij, als een grote broer, waarschuwt voor de risico’s die de consument kan lopen, waarna deze als geïnformeerd maar autonoom mens, alsnog ervoor kan kiezen om dat risico op de koop toe te nemen? Nieuwenhuis pleit voor die frateralistische variant, die ruimte biedt aan de autonomie van het individu. Vervolgens kwam de mogelijke eigen schuld van de koper in beeld. In hoeverre moet de consument zijn uit hebzucht (egoïsme) voortvloeiende lichtvaardigheid aangerekend worden? Had hij zich niet meer inspanningen moeten getroosten om de financiële constructie te begrijpen? De Hoge Raad oordeelde dat de fouten van de lichtvaardige afnemer minder zwaar wegen dan de fouten van de banken. Nieuwenhuis deed een poging om die keuze van de Hoge Raad met argumenten te onderbouwen.

Contracteren als *égoïsme à deux*; de rede van Nieuwenhuis bood weer voldoende stof tot nadenken. Tot groot vermaak van zijn toehoorders besloot Nieuwenhuis zijn rede met het rechtzetten van een omissie. Hij formuleerde 30 jaar na dato alsnog een probleemstelling voor zijn proefschrift: ‘Berust het contractenrecht op beginselen? Zo ja, hoeveel?’ Na het ditmaal door hemzelf uitgesproken *Hora Est*, werd de kersverse emeritus toegesproken.

Decaan prof. mr. Stolker schetste kort de levensloop van Nieuwenhuis in enkele cruciale data en concludeerde dat deze een →

‘rondrit Leiden-Leiden’ lieten zien, met ‘hoogwaardige tussenstops’ in Tilburg, Den Haag en Groningen. Hij kenschetste de hoogleraar Burgerlijk recht als ‘verstandig, wijs en vrolijk’, en sprak de hoop uit dat de man die tracht op vrolijke en steeds vernieuwende wijze ernstige juridische onderwerpen aan te snijden, nog lang voor Leiden behouden zal blijven.

De wetenschappelijk directeur van het Instituut voor Privaatrecht, prof. mr. Henk Sniijders, introduceerde vervolgens de term ‘non-afscheid’ en roemde, aan de hand van het verhaal van Theseus en Ariadne, Nieuwenhuis’ gave voor retoriek en zijn verbeeldingskracht. Sniijders zag af van een nadere kwalificering van de persoon Nieuwenhuis en bood zijn gehoor liever een catalogus van gezichtspunten om te beoordelen of Hans Nieuwenhuis zijn waarde als docent en onderzoeker zou behouden.

Overtuigende gezichtspunten voor een positief antwoord vond hij bij rhetoricus Cicero: het vermogen tot binding (*consentium*), oordelen (*sententia*) en gezag (*auctoritas*).

Studente Barbara van Asten vroeg zich hardop af hoe men afscheid neemt van een hoogleraar burgerlijk recht, temeer nu zij zich in september nog heeft ingeschreven voor een vak dat door Nieuwenhuis vanaf eind oktober gegeven zal gaan worden. Noch een zoekactie op internet, noch het universitaire protocol (‘men neemt afscheid van een hoogleraar burgerlijk recht in maximaal 3 minuten’) boden haar veel soelaas. Zij droeg daarom een aantal zelfgemaakt limericken voor, waarin de fietsende docent Nieuwenhuis treffend werd getypeerd.

Promotus prof. mr. Alex Geert Castermans, ten slotte, richtte zich tot de kinderen

Nieuwenhuis, met wie hij een ‘vader’ deelt. Hij benadrukte het belang van het feit dat de vader zijn – al dan niet wetenschappelijke – kinderen ziet staan en bij name noemt. Castermans roemde de vrijheid die deze ‘Doctor-Vater’ zijn promovendi heeft geboden bij zowel de onderwerpkeuze als de aanpak van het onderzoek. Hij noemde voorts het voorrecht van jonge collega’s om ‘voorgelezen’ te worden door de eminente rechtsgeleerde, die hen betrok bij de totstandkoming van zijn geschriften. Namens collega’s, oud-collega’s, promovendi en promoti bood Castermans aan Nieuwenhuis het eerste exemplaar aan van een Liber Amicorum. Dit boek, getiteld *Ex libris Hans Nieuwenhuis*, kan worden gezien als een bijzondere editie van Tekst & Commentaar, met daarin bijdragen geschreven naar aanleiding van en in commentaar op geschriften van Hans Nieuwenhuis.

De wetenschappelijke vrolijkheid was daarmee niet geheel ten einde. Op zijn beurt bood Nieuwenhuis een strenge, rechte, antiek houten (leer)stoel aan voor de faculteitskamer van Rechtsgeleerdheid in het Academiegebouw. Dit ter vervanging van de leren ‘wegzakfauteuil’, waarin kandidaten bij het afstuderen ‘hun laatste sms-jes intoetsen’ alvorens in gesprek te treden met de Examencommissie. Afstuderen is immers een plechtige aangelegenheid, zoals ook (non)-afscheid nemen dat is. ■

Door: Mr. Pauline Memelink

De afscheidsrede van prof. mr. Hans Nieuwenhuis is in volledige vorm inmiddels verschenen in het *NJB* van 16 oktober 2009 (red.).

Financiële crisis noopt tot nadenken over pensioenstelsel

Minister Donner (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) stelde onlangs de commissie 'Toekomstbestendige pensioenen' in. Die commissie is bijzonder, want pensioenen zijn in beginsel een private aangelegenheid tussen de sociale partners. Waarom

deze commissie? We vroegen het de voorzitter, de Leidse hoogleraar Toegepaste economie en bijzonder hoogleraar Sociale zekerheid, prof.dr. Kees Goudswaard.

Het Nederlandse pensioenstelsel leek tot voor kort zeer solide en goed geregeld. Anders dan in veel landen om ons heen, kennen de Nederlandse pensioenen een relatief hoge kapitaaldekking: binnen het stelsel wordt gespaard met het oog op de toenemende vergrijzing. Geen wonder dat het vertrouwen in de pensioenfondsen groot was.

De financiële crisis maakte echter hardhandig duidelijk dat ons pensioenstelsel wel degelijk kwetsbaar is voor grote economische schokken. Een onwaarschijnlijk bedrag van 200 miljard euro verdampte tijdens de crisis – overigens deels tijdelijk – in het niets. De dekkingsgraad van de Nederlandse fondsen daalde dramatisch, soms tot onder 100%. Dit kwam niet alleen door de instortende aandelenkoersen, maar was daarnaast het gevolg van de lage rente. Die rentestand is van belang voor de berekening van de toekomstige verplichtingen van de pensioenfondsen. Anders gezegd, de pensioenfondsen zagen hun financiële verplichtingen ten gevolge van de lage rentestand stijgen, terwijl gelijktijdig de rendementen dramatisch daalden. Voor de toekomst moeten we er rekening mee houden dat door de toenemende vergrijzing de mogelijkheden om eventuele tekorten in pensioenfondsen aan te vullen in beginsel verder afnemen.

De economische effecten van problemen bij de pensioenen (verlies aan koopkracht bij gepensioneerden, stijging van de pensioen-

premies) zijn aanzienlijk en dat geldt ook voor de gevolgen voor de schatkist (pensioenen worden fiscaal gefaciliteerd). Dus u begrijpt waarom minister Donner zich het belang aantrekt van een pensioenstelsel dat tegen een stootje kan.

De nu ingestelde commissie zal minister Donner eind december adviseren over een pensioenstelsel dat grote financiële schokken beter kan opvangen. Zij buigt zich vooral over lastige solidariteitskwesties. Hoe kan ons collectieve pensioenstelsel overeind blijven en tegelijkertijd de pijn van mogelijke financiële schokken eerlijk verdeeld worden over de verschillende generaties, de hoog- en laag opgeleiden, de werkenden en gepensioneerden? Het zijn uitdagende vragen, die nauw aansluiten bij het facultaire onderzoeksprogramma Hervorming van sociale regelgeving, waarvan Kees Goudswaard coördinator is.

De commissie wordt verder gevormd door prof.dr. Paul Schnabel (SCP), prof.dr. Theo Nijman (UvT, CentER) en prof.dr. Roel Beetsma (UvA). ■

80 jaar Res Publica, 80 jaar staats- en bestuursrecht

Op vrijdag 25 september vierde staats- en bestuursrechtelijk dispuut Res Publica zijn zestiende lustrum met het symposium "80 jaar Res Publica, 80 jaar staats- en bestuursrecht". Na maanden van voorbereiding vulde het Poortgebouw zich die dag met reünisten uit verschillende jaren, huidige studenten van de master en medewerkers van de afdeling Staats- en bestuursrecht.

De eerste lezing van de middag had een rechtsfilosofisch karakter en werd verzorgd door mr. B.C. Labuschagne, universitair docent rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden, die inging op de geschiedenis van de begrippen *Schip van Staat* en *Res Publica*. Al in de *Politeia* gebruikte Plato het *Schip van Staat* als metafoor voor de staat; ook de staat kent als het ware matrozen en een kapitein. De vraag is wie van hen daadwerkelijk aan het roer staat. Het begrip *Res Publica* werd door de Romeinen gebruikt voor alles wat niet onder private belangen geschaard kan worden. *Res Publica* is het belang van de gehele gemeenschap.

Prof.mr. J.A. Peters, hoogleraar staatsrecht aan de Universiteit van Amsterdam, nam het staatsrechtelijke gedeelte van de middag voor zijn rekening en vertelde over de ontwikkeling van het staatsrecht in de afgelopen 80 jaar. Deze omschreef hij als een ontwikkeling van grondwet naar rechter. Rechters en politici zouden via, maar niet in, vonnissen meer met elkaar in dialoog moeten treden. Ook stelde hij de prikkelende vraag aan de orde wie de internationale hoven dient te controleren.

Tot slot was het de beurt aan prof.mr. J.E.M. Polak, hoogleraar staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden, om te vertellen over 80 jaar bestuursrecht. Hij besteedde met name aandacht aan het proces waarin het bestuursrecht een zelfstandige discipline is geworden. Het moest zich daarvoor losmaken van het staatsrecht en het burgerlijk recht. Voornamelijk de komst van de wet Arob en een algemene bestuursrechter hebben ervoor gezorgd dat het bestuursrecht een eigen rechtsgebied is geworden. Als één

van de belangrijkste gevolgen van het internationale recht voor het bestuursrecht noemde Polak dan ook de afschaffing van het Kroonberoep.

Na afloop van de lezingen werd er nog uitvoerig nagepraat en werden herinneringen opgehaald aan vroeger Res Publica-tijden tijdens de borrel in stadscafé Van der Werff. ■

Prof. mr. J.E.M. Polak (Leiden) in gesprek met prof.mr. J.A. Peters (UvA)

Rapport evaluatie Grondwet aangeboden aan staatscommissie

Donderdag 15 oktober 2009 is het rapport *De Nederlandse Grondwet geëvalueerd: anker- of verdwijnpunt?* aangeboden aan de voorzitter van de staatscommissie Grondwet, prof. W. Thomassen, tevens raadsheer in de Hoge Raad.

Het rapport is het product van een onderzoeksgroep van de Universiteit Leiden onder leiding van prof. mr. T. Barkhuysen, mr. dr. M.L. van Emmerik en prof. dr. W.J.M. Voermans. Het onderzoek werd uitgevoerd als voorstudie voor de onlangs ingestelde Staatscommissie Grondwet die juist nu nadenkt over aanpassing van de Grondwet en over minder dan een jaar daartoe voorstellen moet doen aan het kabinet.

Vertegenwoordigers van de overheid en rechtspraak hebben – ondanks kritiek op onderdelen – waardering voor de Nederlandse Grondwet. Bovendien bestaat er geen zeer breed levende wens tot majeure herziening. Dit is een belangrijke uitkomst van het onderzoek. Interviews met de min of meer professionele gebruikers van de Grondwet uit kringen van de overheids-machten en de rechtspraak (het openbaar bestuur, de rechterlijke macht, rechtshulp, parlement en media) laten een betrekkelijk breed gedeelte tevredenheid met de Grondwet zien. Dat beeld lijkt te passen in de sobere grondwetcultuur die wij in Nederland kennen. Een groot aantal van de geïnterviewden roept wel op de Grondwet

Mr. dr. M. L. van Emmerik biedt de voorzitter van de Staatscommissie, mevrouw mr. W. Thomassen het evaluatierapport van de Grondwet aan namens de onderzoekers.

beter uit te dragen met buitenconstitutionele instrumenten, bijvoorbeeld in het onderwijs. Instrumenten als een preambule en een Grondwet in eenvoudig Nederlands krijgen weinig bijval, al bestaat er een zekere voorkeur om de Grondwet nog beknopter te maken dan die nu is. Een meerderheid van de respondenten ziet in de zware herzieningsprocedure een belangrijke bescherming tegen de waan van de dag, terwijl enkele geïnterviewden dit juist een obstakel vinden voor bestuurlijke vernieuwingen.

Bij doorvragen geven de meeste geïnterviewden wel aan – niet steeds als dringend ervaren – wensenlijstjes voor grondwetsverbetering te hebben. Er lijkt een gedeelte wens te

bestaan tot opname van een recht tot toegang op een onpartijdige en onafhankelijke rechter en meer verdeeld wordt gedacht over het al dan niet uit de Grondwet schrappen van het verbod voor de rechter om wetten te toetsen aan de Grondwet. Verder waren er veel particuliere en diverse suggesties tot grondwetsverandering.

Het is maar de vraag of ook de Nederlandse burgers en samenleving zo tevreden zijn met de Grondwet. Dat zal moeten blijken in het tweede luik van het grondwetsevaluatieonderzoek dat momenteel wordt overwogen. In het vervolgonderzoek wordt gekeken naar de *maatschappelijke* betekenis van de Grondwet. Daarbij worden burgers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties naar hun opvattingen over de Grondwet gevraagd. Dat tweede luik zal een compleet beeld geven over de wijze waarop de Nederlandse Grondwet ‘leeft’.

Het rapport is aangeboden op een bijzonder passende locatie, het zogenaamde Thorbecke-huis te Leiden, waar Thorbecke het concept voor de belangrijke grondwetswijziging van 1848 schreef.

Barkhuysen/van Emmerik/Voermans e.a., *De Nederlandse Grondwet geëvalueerd*, Alphen aan den Rijn: Kluwer 2009 (volledige tekst beschikbaar via www.staatscommissiegrondwet.nl) ■

Global Principles of International Insolvency Law

In 2006 startte het American Law Institute (ALI) in samenwerking met het International Insolvency Institute (III) een project voor het opstellen van uniforme regels ten behoeve van de afwikkeling van grensoverschrijdende insolventies. Recente voorbeelden van dergelijke faillissementen zijn de insolventie van de Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers, het Bernie Madoff faillissement en het faillissement van Stanford International Bank. Als rapporteurs van het ALI-III project zijn aangewezen de Britse hoogleraar Ian Fletcher en de Leidse hoogleraar Bob Wessels. Beiden zijn internationaal erkende specialisten op het terrein

van het internationale insolventierecht. Aan hen is de opdracht verstrekt een set van uniforme regels te ontwerpen. Bij het opstellen van hun rapport hebben de rapporteurs gekozen voor een systeem van questionnaires, discussiesessies in diverse landen en deelrapportages.

Eén van de problemen bij de afwikkeling van een internationale insolventieprocedure is de lokaliserings van goederen die deel uitmaken van de failliete boedel. Deze kwestie is onder meer relevant indien het faillissement is opgesplitst in een hoofdinsolventieprocedure in één land en één of meer secundaire

procedures in andere landen. Welke goederen vallen in dat geval onder welke procedure? Het deelrapport over de ‘localization rules’ werd geschreven door mr. dr. Jeroen van der Weide, universitair docent bij de afdeling Civiel recht. Eind 2009 zal de ‘Preliminary Draft’ voor de ‘Global Principles for Cooperation in International Insolvency Cases’ gereed zijn, waarna nieuwe discussieronden volgen. Met de Leidse inbreng van prof. mr. Bob Wessels als hoofdrapporteur en mr. dr. Jeroen van der Weide als deelrapporteur levert onze Faculteit aan het ALI-III project een belangrijke bijdrage. ■

Grotius Centre presenteert rapport *Recht op Ontwikkeling op 'side event' VN-Mensenrechtenraad*

Op 17 september 2009 hebben professor Nico Schrijver en Anna Gouwenberg LL.M het rapport *The legal implementation of the right to development* gepresenteerd tijdens een 'side event' bij de 12e zitting van de VN-Mensenrechtenraad. Dit rapport is geschreven in opdracht van de Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de Verenigde Naties in Genève. De bijeenkomst was georganiseerd door de Friedrich Ebert Stiftung in samenwerking met de Nederlandse permanente vertegenwoordiging bij de VN.

Spreekers waren Georges Abi-Saab, professor Internationaal recht aan het Graduate Institute of International and Development

Studies in Genève en voormalig rechter *ad hoc* bij het Internationaal Gerechtshof en het Beroepsorgaan van de Wereldhandelsorganisatie; Jean-Pierre Chauffour, econoom bij de Wereldbank en auteur van het boek *The Power of Freedom: uniting development and human rights*; professor Stephen Marks, hoogleraar aan de Harvard University en voorzitter van de UN High-level Task Force on the implementation of the right to development; professor Nico Schrijver, Universiteit Leiden en lid van de UN High-level Task Force; en Anna Gouwenberg LL.M, onderzoeksmedewerker bij het Grotius Centre en auteur van de studie *The legal implementation of the right to development*.

In de bijdragen kwamen verschillende zienswijzen op de toekomst van het recht op ontwikkeling naar voren, naar aanleiding van het huidige debat in de VN-Mensenrechtenraad en de Algemene Vergadering omtrent het mogelijk codificeren van het recht op ontwikkeling in een internationaal verdrag. Waar Chauffour voornamelijk wees op de tekortkomingen van het recht op ontwikkeling, ging professor Abi-Saab in op de historische ontwikkeling van het recht, de oorspronkelijke idee achter het recht en de noodzakelijkheid van een juridische definitie.

De Leidse bijdragen wezen op de diverse mogelijkheden die het internationale recht biedt om het recht juridisch te verankeren. De nadruk lag daarin op de mogelijkheid richtlijnen te formuleren voor implementatie, gericht aan zowel staten als niet-staatelijke actoren, evenals op de voor- en nadelen van zowel richtlijnen als een verdrag.

De studie van Anna Gouwenberg is te downloaden via www.grotiuscentre.org. ■

Consequenter en zwaarder straffen is het enige wat helpt Dalrymple in Leiden

Veel professionals en wetenschappers die zich op een of andere wijze met criminaliteit en de aanpak daarvan bezighouden wonen zelf in betere buurten. Zij kunnen het zich dus permitteren om met distantie te praten over de criminaliteitsproblematiek en over straffen. Zij kunnen zich ongestoord verkneukelen over een filmpje van de Tokkies. Ze wonen er immers niet naast. Het leeuwendeel van de criminaliteit en overlast gaat hun deur voorbij. De gepensioneerde Britse, inmiddels in Frankrijk wonende, psychiater en schrijver maakt zich hier kwaad over. Door zijn jarenlange ervaring in de achterstandswijken van Birmingham is het lachen hem wel vergaan en zijn zijn ogen geopend voor de vernietigende rol die geweld speelt in de lagere regionen van de samenleving. Alleen al op zijn afdeling van dat ene ziekenhuis in die ene stad stond hij jaarlijks oog in oog met 400 slachtoffers die diep getroffen waren door deze ellende. De daders kwamen vaak weg met een waarschuwing van de poli-

tie of een taakstraf. Een centraal punt in de lezing die Dalrymple 24 september gaf op uitnodiging van studievereniging Justus Lipsius was dan ook: consequenter en zwaarder straffen is het enige wat helpt. Een van de redenen waarom landen als Engeland en Nederland zo slap zijn geworden in zijn ogen is een overmaat aan juristen en criminologen die eraan verdienen. 'Crime does pay', ook voor hemzelf zoals hij overigens grif toegaf. De elite van de samenleving ontwijkt criminaliteit en dekt het toe vanuit onverschilligheid in plaats van zich echt zorgen te maken over de slachtoffers. Op de lange termijn schieten ze zichzelf daar echter mee in de voet. En bovendien laten ze na (potentiële) slachtoffers te beschermen. Dalrymple schetste, niet gespeend van Britse humor, een angstaanjagend en indringend beeld van de onderkant van de samenleving. In de discussie met Hendrik Kaptein (metajuridica) en Chris Rutenfrans (Volkskrant) werden studies en statistieken met grote

selectiviteit aangehaald om tegenwerpingen rigoureuus van tafel te vegen. En hoewel Dalrymple toch zeker controversieel genoemd kan worden waren de sprekers het vooral over heel veel eens. Dat gold niet voor de vraag wat gevangenisstraf nou eigenlijk oplost. Misschien moeten ze over enige jaren nog eens terugkomen als het NWO project van de nieuwe Leidse criminologiehoogleraar Nieuwbeerta tot resultaten heeft geleid. Voorlopig bleef de effectiviteit van gevangenisstraf punt van discussie en voerde cultuurkritiek de boventoon. Dat Dalrymple vanuit zijn ervaringen in Birmingham de vinger op zere plekken legt werd duidelijk op deze donderdagavond in het KOG. Daarna kon een ieder weer terug naar zijn of haar nette buurt.

Dalrymple is de auteur van *Leven aan de onderkant* (2004), *Beschaving of wat er van over is* (2005), *Drugs* (2006), *De Filantroop* (2007) en *Leve het vooroordeel!* (2008). ■

PRIJZEN

KNAW/NWO-subsidie voor groot interdisciplinair onderzoek naar biobrandstof

KNAW en NWO financieren het vijfjarig onderzoeksproject van o.a. het Van Vollenhoven Instituut (VVI) naar een veelbelovend alternatief biobrandstofgewas (Jatropha) in Indonesië. Het VVI concentreert zich op de juridische en sociale aspecten.

Dit onderzoek vindt plaats in het kader van het onderzoeksprogramma 'Agriculture beyond Food'. Het betreft een breed, interdisciplinair onderzoek naar beleid, wetgeving, technische mogelijkheden en sociaal-economische gevolgen van de teelt van het veelbelovende biobrandstofgewas Jatropha in Indonesië. Het Van Vollenhoven Instituut (VVI) concentreert zich in dit project op de juridische en sociale aspecten van de Jatropha-sector.

Sandra van 't Westende-van der Veen winnaar Albada Scriptieprijs 2009

CAOP © Herbert Wiggerman

De scriptieprijs belooft studenten uit het hoger en wetenschappelijk onderwijs voor het onderzoeken van vraagstukken op het gebied van arbeidsverhoudingen bij de overheid.

Juriste Sandra van 't Westende-van der Veen heeft voor haar scriptie 'De overeenkomst binnen het ambtenarenrecht' de Albada Scriptieprijs 2009 gewonnen. De scriptie is geschreven bij de afdeling Sociaal recht van onze faculteit. Ing. Roos van Erp- Bruinsma, secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), heeft die prijs tijdens een congres van de Stichting Albada Leerstoel op 29 oktober 2009 uitgereikt.

CAOP © Herbert Wiggerman

Albada Leerstoel

De scriptieprijs is in 2005 ingesteld bij gelegenheid van het afscheid van prof.dr. W. Albada als bestuursvoorzitter van de Stichting Bijzondere Leerstoel 'Arbeidsverhoudingen bij de overheid' aan de Universiteit Leiden. De leerstoel wil wetenschappelijke kennis over arbeidsverhoudingen bij de overheid verspreiden en verrijken. Ook stimuleert de leerstoel het openbare debat.

Elsevierenquête: 'Studenten beoordelen Universiteit Leiden als beste'

Studenten geven de Universiteit Leiden en de Radboud Universiteit de hoogste waardering. Dat blijkt uit het jaarlijkse onderzoek van het weekblad Elsevier naar de beste studies in het land (De studie Criminologie is niet in deze enquête meegenomen).

Fiscaal en Notarieel recht het beste

In totaal krijgen acht Leidse opleidingen de hoogste score van de ondervraagde studenten, waaronder Fiscaal recht en Notarieel recht. De Bachelor Rechtsgeleerdheid eindigt als derde en blijft eerste onder de 'Randstad' universiteiten

Oordeel collega hoogleraren

Ook hoogleraren en hoofddocenten geven hun oordeel over het onderwijs in Nederland. De Leidse docenten blijken het goed te doen: zij scoren van alle brede universiteiten het hoogste, aldus de hoogleraren. In het bijzonder Fiscaal recht, zij staan op de eerste plaats.

Beste oordeel docenten master Rechtsgeleerdheid

De master Rechtsgeleerdheid staat, met een minimaal verschil op Maastricht, op een prachtige tweede plaats. De docenten ontvangen het beste studentenoordeel van alle universiteiten.

Janneke Gerards beste hoorcollegedocent 2008/2009

Tijdens de facultaire jaaropening op 2 september 2009 in de Hooglandse Kerk ontving prof. Janneke Gerards uit handen van juryvoorzitter Cedric Furr de JSVO Onderwijsprijs 2008/2009 voor de beste hoorcollegedocent. Mr. Bart Labuschagne (Rechtsfilosofie) werd verkozen als de beste werkgroepdocent 2008-2009.

Aan de hand van onderwijsbeoordelingen zijn zij gekozen uit een 'short list' van (hoog)leraren. De passie voor hun vak dragen zij excellent uit tijdens hun college en werkgroeponderwijs. ■

Promotie Jan Wouter Alt

Stelplicht en bewijslast: voor civiele werknemers en ambtenaren verschillend

Een portier bij een bank en van een Ministerie doen materieel hetzelfde werk. De vraag is echter of hen, wanneer er een rechtspositioneel geschil ontstaat, bezien vanuit de stelplicht en bewijslast, in dezelfde mate rechtsbescherming toekomt en of die toereikend is. Stelplicht en bewijslast vormen de kern van een procedure. Een partij die niet aan haar stelplicht voldoet verliest haar zaak. Een partij die dat wel doet maar vervolgens niet in de bewijslevering slaagt, verliest evenzeer. Wanneer rechtsbescherming illusoir wordt vanwege – door ongelijke rechtsverhouding veroorzaakte – bewijsproblemen, is in beginsel ingrijpen noodzakelijk. Dat kan geschieden door de wetgever, maar ook door de rechter. Gebeurt dat ook in de praktijk?

Op 15 september 2009 promoveerde Jan Wouter Alt op dit onderwerp. Vrijwel op de kop af twintig jaar na zijn afstuderen in Leiden. In het dagelijkse leven is hij cassatieadvocaat in Den Haag. Het plan om als buitenpromovendus een proefschrift te schrijven ontstond in 2001, tijdens een Grotius-opleiding arbeidsrecht. De opmerking tegen zijn latere promotor, Prof. mr. G.J.J. Heerma van Voss, in de pauze, dat hij toch nog altijd wel eens een proefschrift zou willen schrijven, leidde tot een bespreking op de faculteit, een week later. Deze was toen nog gevestigd aan de Hugo de Grootstraat. De echte aftrap vond plaats begin 2002, na afronding van de Grotius-opleiding.

Een buitenpromovendus is in beginsel afhankelijk van de avonduren, de weekenden en de vakanties. Het duurde dan ook uiteindelijk tot in 2009 voordat het onderzoek was afgerond.

Uit dat onderzoek volgt dat het zowel in het civiele arbeidsrecht als in het ambtenarenrecht op onderdelen beter kan worden geregeld. Te denken valt bijvoorbeeld aan de wijze waarop de procedure bij het CWI/UWV is geregeld of aan de ontbindingsprocedure bij de kantonrechter ex artikel 7:685 BW. In beide gevallen kan de vraag worden gesteld of de procedure wel door de toets van artikel 6 EVRM komt. Ook verschillen de rechtsposities van elkaar op punten waarin dat eigenlijk niet zou moeten.

Dat verschil kan verband houden met de toepassing van het bestuursrecht in het geval een overheidswerkgever als bestuursorgaan beleidsvrijheid heeft. Zaken als formele rechtskracht en het besluitbegrip lijken een daadwerkelijke gelijkshakeling van rechtsbescherming in de weg te staan. Waar in het civiele arbeidsrecht de ongelijkheidscompensatie zowel van de wetgever (7:610a en b en 7:658 BW.) als de rechter (bijvoorbeeld het arrest *Unilever/Dikmans*) komt wordt die deels in het bestuursprocesrecht gevonden en deels in de vrij-bewijsleer. De vraag kan echter worden gesteld of en zo in hoeverre dat in de praktijk altijd effectief genoeg is wanneer de bewijslast van een overheidswerkgever als gevolg van een terughoudende toetsing in verband met beleidsvrijheid vrijwel volledig wordt geminimaliseerd.

Vanuit rechtsvergelijkend perspectief gaat de voorkeur uit naar één, nieuw, alomvattend stelsel, waarin de knelpunten van beide stelsels kunnen worden opgelost. Dat zou, volgens Jan Wouter Alt, dan wel onder vigeur van het burgerlijk procesrecht moeten worden gebracht, gelet op de bezwaren die aan het bestuursprocesrecht kleven. Komt het zo ver niet, dan is het aan te bevelen het bestuursprocesrecht voor ambtenaren zodanig aan te passen dat knelpunten als formele rechtskracht, terughoudende toetsing bij beleidsvrijheid en het ontbreken van duidelijke bewijsregels worden opgeheven.

De verdediging van het proefschrift in het Groot Auditorium kon zich, zowel voor wat betreft publiek als het aantal opposanten, in een grote belangstelling verheugen. Aan de oppositiecommissie namen allereerst deel (naast de promotor) de leden van de promotiecommissie: prof. mr. W.D.H. Asser, prof. mr. E. Verhulp (UVA), prof. mr. LC.J. Sprengers, Prof. mr. A.G. Castermans en mr. dr. Y.E. Schuurmans. Daarnaast schoven aan jhr. mr. J.L.R.A. Huydecoper, advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden en Prof. dr. H.S. Versnel, emeritus hoogleraar oude geschiedenis. Helaas kon laatstgenoemde zijn oppositie over stelling 9, te weten dat een goede improvisatie hoge eisen stelt aan de solist, alsook aan het thema waarop hij improviseert, vanwege het onherroepelijke ‘hora est’, niet afronden.

Daarna stond de catering van de universiteit borg voor een goede receptie, muzikaal ondersteund door het kwartet Robbie Pauwels. Tenslotte heeft de promovendus in besloten kring gedineerd in de juist heropende Faculty club. Een absolute aanrader!

Jan Wouter Alt kan het schrijven als buitenpromovendus van een proefschrift van harte aanbevelen. Zeker met de faciliteiten als een virtuele werkplek op de universiteit met toegang tot de nodige digitale bibliothecaire faciliteiten, maakt dat het onderzoek goed te doen is vanachter de thuiscomputer of zelfs op een vakantiebestemming. ■

BENOEMINGEN

Jaap de Hoop Scheffer wordt hoogleraar in Leiden – Campus Den Haag

Oud-secretaris-generaal van de NAVO Jaap de Hoop Scheffer is per september 2009 de eerste bekleder van de Kooijmans-leerstoel voor vrede, recht en veilig-

heid aan de Universiteit Leiden. Hij gaat bij de Campus Den Haag onderwijs geven over internationale politiek en de diplomatieke praktijk.

Deze en toekomstige bezetters van de leerstoel zullen zich bezig houden met vraagstukken op het gebied van vrede, recht en veiligheid. Daarnaast zullen zij onderwijs verzorgen op het terrein van de internationale politiek en de diplomatieke praktijk. De leerstoelhouders worden parttime aangesteld bij de Faculteit der Rechtsgeleerdheid en gedetacheerd bij de Campus Den Haag, voor de duur van maximaal drie jaar.

Prof.dr. Paul Nieuwebeerta

Paul Nieuwebeerta is vanaf juli 2009 Hoogleraar Criminologie bij het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden. Sinds 2006 is hij – voor een dag in de week – bijzonder hoogleraar bij de vakgroep Sociologie van de Universiteit Utrecht. Zijn onderzoeksbelangstelling gaat onder andere uit naar crimineel gedrag over de levensloop, moord en doodslag, en de determinanten en gevolgen van justitiële interventies.

Nieuwebeerta is onder meer hoofd van een onderzoeksgroep, bestaande uit een aantal promovendi en seniorenonderzoekers van de Universiteit Leiden, de Universiteit Utrecht en het NSCR, dat zich richt op de bestudering van bedoelde en onbedoelde gevolgen van gevangenisstraf. Hiervoor heeft hij een VICI-onderzoeksubsidie verworven bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Dit onderzoek vormt een onderdeel van het onderzoeksprogramma Criminal Justice: Legitimacy, Accountability, and Effectivity van het Instituut voor Strafrecht & Criminologie van de Universiteit Leiden.

Van 2000 tot 2009 was hij als senior onderzoeker werkzaam bij het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR).

Prof.mr. Peter Rodrigues, hoogleraar Immigratierecht

Prof. Rodrigues vervult de vacature die is ontstaan door het emeritaat van Pieter Boeles als hoogleraar Immigratierecht. Het Instituut voor Immigratierecht is ingebed bij de afdeling Staats- en bestuursrecht.

In 1985 rondde Rodrigues (1956) als civilist zijn rechtenstudie af aan de Universiteit Utrecht en werd vervolgens toegevoegd onderzoeker bij het Molengraaff Instituut voor Privaatrecht (Utrecht). Rodrigues promoveerde op het onderzoek *Anders niets? Discriminatie op grond van ras en nationaliteit bij consumententransacties*. Na zijn promotie was hij tot 2000 als post-doc verbonden aan het Nederlands Instituut voor Sociaal en Economisch Recht (NISER) in Utrecht. Sinds 2000 is hij senior jurist bij de Anne Frank Stichting (Amsterdam) alwaar hij vanaf 2001 de functie hoofd afdeling Onderzoek & Documentatie bekleedt. Rodrigues heeft veelvuldig gepubliceerd over discriminatie op grond van ras en nationaliteit, gelijke behandeling en collectieve acties van belangenorganisaties. Hij is co-redacteur van de Monitor Racisme & Extremisme (achtste rapportage in 2008) en lid van de Commissie Meijers: de permanente commissie van deskundigen in internationaal vreemdelingen-, vluchtelingen- en strafrecht. Rodrigues is tevens lid van de juridische adviescommissie van het European Roma Rights Center (Budapest).

Prof.mr. Bob Wessels juryvoorzitter Bedrijfsjurist van het jaar

Jaarlijks kiest een onafhankelijke deskundige jury de meest toonaangevende Bedrijfsjurist en Manager Juridische Zaken. Prof.mr. Bob

Wessels is hiervan de juryvoorzitter. Juristen met een innovatieve kijk op: de aanpak van bedrijfsjuridische vraagstukken, de ontwikkeling van de bedrijfsjuridische functie en positionering van het vakgebied. De Bedrijfsjurist en Manager Juridische Zaken van het Jaar geeft daarmee inzicht in de ontwikkeling van de bedrijfsjuridische functie in Nederland.

Benoeming Prof.mr. Stefaan Van den Bogaert hoogleraar Europees recht

Prof.mr. Stefaan Van den Bogaert is op 15 augustus aangetreden bij onze faculteit als voltijds hoogleraar Europees recht. Hij zal zich vooral toelagen op het Europese materiële recht (interne markt, sectorenbeleid, marktregulering), terwijl ook het Nederlandse economische recht binnen zijn leeropdracht valt. Prof. Van den Bogaert gaat de vacature vervullen van Prof.mr. Piet-Jan Slot, die in februari van dit jaar met emeritaat is gegaan.

Wim Voermans voor een dag in de week rector Europese Academie voor Recht en Wetgeving

Begin dit jaar werd, geïnspireerd door de successen van de Nederlandse Academie voor de wetgeving, de Europese Academie voor Recht en Wetgeving (European Academy for Law and Legislation – EALL) opgericht. Wim Voermans zal een dag in de week optreden als rector van die EALL. Die Academie zal zich toelagen het bestuderen van transnationale wetgevingsvraagstukken, daarin opleidingen en cursussen aan te bieden, waar nodig adviseren en een platform bieden voor kennis- en ervaringen-uitwisseling tussen wetgevers in verschillende landen.

Dame Rosalyn Higgins wordt nieuwe Cleveringahoogleraar

Dame Rosalyn Higgins wordt de nieuwe Cleveringahoogleraar. Zij zal het hoogleraarschap aanvaarden door het uitspreken van de Cleveringa-oratie op donderdag 26

november. Higgins was de eerste gekozen vrouwelijke rechter van het Internationaal Gerechtshof in Den Haag. Van februari 2006 tot februari 2009 was ze president van dit hof, dat geldt als het belangrijkste gerechtelijk orgaan binnen de VN.

Prof.dr. H. Vording aangesteld als lid Studiecommissie Belastingstelsel

Staatssecretaris De Jager en minister Bos hebben de samenstelling van de studiecommissie belastingstelsel bekendgemaakt. Prof.dr. H. Vording zal deel

uitmaken van deze studiecommissie. Deze studiecommissie zal in opdracht van het kabinet een voorstudie uitvoeren naar de mogelijkheden van een herziening van het belastingstelsel. Dit gebeurt in het kader van de acties van het kabinet om fundamenteel na te denken over Nederland in 2020.

Prof.dr. Janneke Gerards lid van Staatscommissie Grondwet

Op 9 juli 2009 is prof.dr. Janneke Gerards geïnstalleerd als lid van de Staatscommissie Grondwet. Deze staatscommissie is ingesteld om te onderzoeken of de Nederlandse Grondwet op een aantal belangrijke punten moet worden gewijzigd. Het lidmaatschap van de staatscommissie sluit aan bij het onderzoek dat Janneke Gerards verricht op het terrein van grondwerking en de samenwerking tussen nationaal recht en EG- en EVRM-recht.

Prof.dr. Alain Wijffels lid van de Koninklijke Commissie voor Oude Wetten en Verordeningen

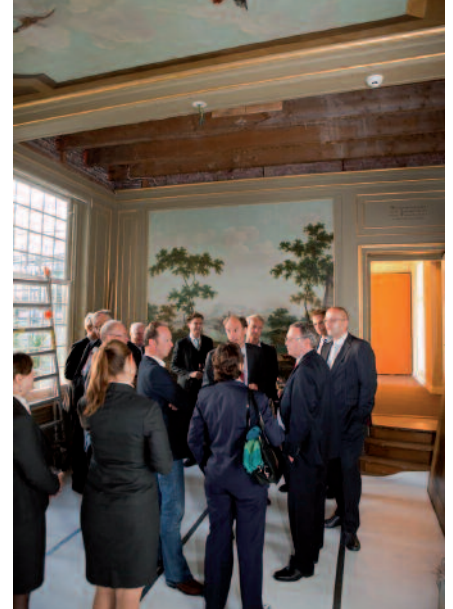
Bij Koninklijk Besluit van 20 september 2009 is Professor Alain Wijffels (Geschiedenis van het Europees publiekrecht) benoemd tot lid van de Koninklijke Commissie voor de uitgave der oude wetten en verordeningen (Brussel).

De commissie werd in 1846 opgericht en is de oudste Koninklijke Commissie van het Ministerie van Justitie. Haar taak is de oude rechtsbronnen uit te geven en te analyseren: niet alleen, zoals de naam van de commissie aangeeft, de oude wetgeving, maar tevens de rechtspraak, het gewoonterecht en de voor die bronnen relevante rechtsliteratuur. De commissie telt twaalf leden. Professor Wijffels is benoemd op basis van zijn expertise en publicaties op het gebied van de rechtsgeschiedenis, met name zijn bijdragen met betrekking tot de oude rechtspraak. ■

Foto impressie Leiden Revisited

De alumnivereniging VVJF organiseerde deze middag en avond in samenwerking met het Juridisch Postacademisch Onderwijs.

De inhoudelijke middag speelde zich in het Kamerlingh Onnes gebouw af maar het diner in het prachtig gerestaureerde Academiegebouw. Prof.mr. Carel Stolker gaf daar eerste een rondleiding aan de alumni. *Oude tijden herleven.*

Leiden Revisited 2010: donderdag 23 september

PUBLICATIES

- **Vers un traitement équitable des étrangers extra communautaires en séjour régulier.** S.R.M.C. Guèvremont (diss Leiden 2009) Zutphen: Wöhrmann Print Service. ISBN 9789085 704195 (MI-166) Een onderzoek naar de richtlijnen over gezinshereniging en langdurig ingezetenen. In een persbericht gedateerd op 2 oktober 2009, maakt het kabinet bekend de eisen voor huwelijksmigratie en inburgering te verhogen. Echter sommige van deze eisen zijn misschien niet compatibel met de geest van de actuele Europese gezinsherenigingsrichtlijn. De Raad van Europese Unie (EU) heeft in 1999 verklaard dat eerlijke behandeling van legaal verblijvende *derdelanders* (Niet EU-migranten) prioritair gericht is op het bereiken van een gemeenschappelijk beleid inzake legale immigratie. De meest tastbare resultaten hebben betrekking op de aanneming van de richtlijn inzake gezinshereniging en de richtlijn inzake langdurig ingezetenen. Deze studie geeft een uitgebreid overzicht van de juridische en politieke context waarin deze instrumenten werden ontworpen, met uitleg over de inhoud en aanbevelingen voor eventuele veranderingen die zij zouden kunnen zijn.
- **Privacy en politiegegevens.** W.I. Koelewijn (diss. Leiden 2009) Leiden University Press. ISBN 9789087280703 (MI-165) In onze moderne informatiemaatschappij zijn steeds meer persoonsgegevens digitaal beschikbaar voor politie en justitie. Daarnaast groeit de opslagcapaciteit van computers per jaar en worden ze voortdurend slimmer. Deze technologische ontwikkelingen vergroten de effectiviteit van de opsporing maar brengen tegelijkertijd risico's mee voor de vrijheid en privacy van burgers. Op 4 november 2009 promoveerde mr. W.I. Koelewijn op dit onderwerp. De aandacht voor het belang van een effectieve verwerking van persoonsgegevens door de politie is de laatste jaren sterk toegenomen. Dit heeft geleid tot een ontwikkeling waarin hoe langer hoe meer informatiesystemen van de politie worden gekoppeld. Daarnaast klinkt vanuit de samenleving een luide roep om in het kader van de zorg en hulpverlening op grotere schaal ook buiten de politieorganisatie gegevens te delen. Privacyregels brengen echter beperkingen mee voor de uitwisselingsmogelijkheden. Bij de ontwikkeling van politiestystemen

wordt daar weinig aandacht aan besteed. Koelewijn pleit in zijn dissertatie voor het implementeren van privacyregels in de politiestystemen om zodoende het recht op privacy effectiever te waarborgen dan nu het geval is. De toepassing van normatieve beperkingen in de software architectuur van politiestystemen kan volgens hem voorkomen dat het recht op privacy in de nabije toekomst volledig wordt uitgehouden.

- **Juridisch Wijzer, Bart van Klink & Ankie Broekers-Knol.** ISBN: 9789035132801, www.uitgeverijbertbakker.nl

Dit boek biedt een eerste kennismaking met de theorie en praktijk van de Nederlandse rechtsstaat in Europees verband. In maatschappelijke debatten wordt vaak verwezen naar de beginselen van de rechtsstaat, zoals gelijkheid, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van godsdienst. Maar wat houden deze beginselen eigenlijk in en waarom wordt er zo veel waarde aan gehecht? Daarnaast wordt uitgebreid aandacht besteed aan vaardigheden die in een rechtsstaat van groot belang zijn, zoals het lezen van wetsteksten en rechtspraak en het vinden van juridische literatuur in de bibliotheek en op internet. Het is vaak niet eenvoudig om de betekenis van juridische teksten vast te stellen. Wat houdt een rechterlijke uitspraak in en welke gevolgen moeten eraan worden verbonden? Maar ook: hoe is een wet tot stand gekomen, wat is de betekenis ervan in Europees verband, en waar kan er literatuur over worden gevonden? Deze handleiding geeft inzicht in de ontwikkeling van onze rechtsstaat. Tegelijk biedt zij een praktische aanpak om de juridische vaardigheden die nodig zijn om in die rechtsstaat volwaardig te participeren, onder de knie te krijgen. Deze vaardigheden kunnen geleerd worden en daarbij komt een praktische handleiding goed van pas. ■

Agenda

- **Vrijdag 11 december 2009**
Oratie prof.dr. J.P. van der Leun
vakgebied: Criminologie
- **Vrijdag 11 december 2009**
Het zwijgen van de Hoge Raad
Dit najaar verschijnt de 25e editie van het BW-Krant Jaarboek. Vanwege dit jubileum brengt de redactie, in samenwerking met haar oud-redacteuren, een bijzondere editie uit met als thema: Het zwijgen van de Hoge Raad. Ter gelegenheid van de publicatie van deze bundel organiseert de Afdeling civiel recht van de Leidse Rechtenfaculteit op vrijdag 11 december a.s. een symposium, dat zal plaatsvinden bij de Hoge Raad.
Aanmelding bij de Graduate School of Legal studies
www.law.leidenuniv.nl/onderzoek/congressensymposia.jsp
- **Dinsdag 12 januari 2010**
Meijerslezing
Meer informatie zie
www.law.leidenuniv.nl

Kijk voor de actuele agenda op
www.law.leidenuniv.nl

Leiden Law Magazine

Wilt u op de hoogte blijven van informatie over de Juridische Faculteit, zoals conferenties, nieuwe publicaties en personalia? Meld u dan aan per e-mail vvjf@law.leidenuniv.nl of telefonisch 071 527 48 65. Vermeld hierbij uw naam, adres, telefoon en e-mailadres. Donateurs aan het LUF ontvangen het blad gratis.

Colofon

Redactie: Laura Lancée, Annet van der Helm, Joanne van der Leun, Pauline Memelink, Jelle Nijland en Michiel Tjepkema met medewerking van de Vereniging Vrienden van de Juridische Faculteit (VVJF) en het Leids Universiteits Fonds (LUF)
Redactie-adres: Leiden Law Magazine, Steenshuur 25, kamer B 4.17, 2311 ES Leiden
E-mail: vvjf@law.leidenuniv.nl
Website: www.law.leidenuniv.nl/alumni